

MICHAŁ BILEWICZ

TRAUMALAND

Polacy w cieniu
przeszłości

MANDO

© Wydawnictwo WAM, 2024

© Michał Bilewicz, 2024

Opieka redakcyjna: Damian Strączek

Redakcja: Anna Śledzikowska

Korekta: Maja Wróblewska, Magdalena Koch

Uzupełnienie indeksu: Magdalena Koch

Projekt okładki: Adam Gutkowski

Fot. na pierwszej stronie okładki © Bettmann/Getty Images, autor fotografii nieznan

Fot. na skrzydełku © archiwum autora

Opracowanie graficzne i skład: Lucyna Sterczewska

ISBN 978-83-277-3685-7

MANDO

ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków

tel. 12 62 93 200

mando.pl

DZIAŁ HANDLOWY

tel. 12 62 93 254-255

e-mail: handel@wydawnictwomando.pl

Druk i oprawa: ABEDIK • Poznań

Publikację wydrukowano na papierze Ecco book cream 70 g vol. 2.0
dostarczonym przez Antalis Poland Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

WSTĘP • 7

TRAUMA • 15

Czas wojny • 15

Krajobraz po bitwie • 22

DZIEDZICTWO TRAUMY • 31

Trauma drugiego pokolenia • 31

Dziedziczenie urazów • 35

Wtórna traumatyzacja • 41

„Efekt mediów” • 46

Trauma historyczna • 53

Ekspozycje grozy • 61

Skąd w Polsce tak wiele PTSD? • 75

POTYCZKI Z HISTORIAŁ • 83

Narodowa nadwrażliwość • 83

Różne lekcje historii • 89

Narcystyczna osobowość traumalandy • 101

Historia jako przyczyna i skutek bezradności • 109

Mrzonka narodowego heroizmu • 113

Zniekształcone interpretacje historii • 121

KRAINA SPISKÓW • 129

Mentalność spiskowa • 129

Historia nauczycielką życia? • 135

Przystosowani do traumy • 140

Teorie spiskowe w traumalandzie • 145
Retraumatyżacja lat dziewięćdziesiątych • 152
Ubóstwo i spiski • 158
Pułapka nieufności • 161

ŻYCIE W TRAUMALANDZIE • 175

Katastrofa: rok 2010 • 175
Panika: rok 2015 • 185
Epidemia: rok 2020 • 196
Wojna u bram: rok 2022 • 206
Kraina malkontentów • 211

UCIECZKA Z TRAUMALANDU • 223

Trauma nieuznawana • 223
Uznanie przeszłości narodu • 235
Wzrost potraumatyczny • 250

A GDYBY TAK PRZEPISAĆ HISTORIĘ? • 263

Przepisywanie dziejów narodu • 263
Ku sprawczej historii • 272

ZAMIAST ZAKOŃCZENIA • 279

PODZIĘKOWANIA • 283

PRZYPISY • 287

PRACE CYTOWANE • 311

INDEKS OSÓB I POJĘĆ • 329